

**VALTIOVARAINVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 64/1998 vp**

**Valtioneuvoston selvitys Euroopan yhteisöjen
tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomuk-
sesta varainhoitovuodelta 1997**

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 20 päivänä marraskuuta 1998 lähettänyt valtioneuvoston selvityksen (E 91/1998 vp) valtiovarainvaliokunnalle tiedoksi ja mahdollisia toimenpiteitä varten. Suuri valiokunta on 4.12.1998 lähettänyt vielä täydennyksen em. selvitykseen.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja tarkastusjaostossa.

Asiantuntijat

Hallinto- ja tarkastusjaostossa ovat olleet kuul-
tavina

- vanhempi hallitussihteeri Kirsti Vallinheimo, valtiovarainministeriö
- tarkastuspäällikkö Erkki Pitkänen, Valtiontalouden tarkastusvirasto
- tarkastusneuvos Mauri Lehmusto, valtiontilintarkastajain kanslia..

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomus

Tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomus on julkaistu 17.11.1998. Varainhoitovuotta 1997 koskeva kertomus on rakenteeltaan erilainen kuin aiemmat vuosikertomukset. Vuosien mitaan tilintarkastustuomioistuimen laatima vuosikertomus on laajentunut siinä määrin, että nykyisin sen valmistelua ja viimeistelyä on mahdollista suorittaa kohtuullisessa ajassa. Tilintarkastustuomioistuin on siten päättänyt julkaista suurimman osan tarkastustuloksista erityiskertomuksissaan, minkä ansiosta se voi myös jakaa työnsä tasaisemmin koko vuodelle.

Kertomuksessa esitetyt huomautukset perustuvat tulojen ja menojen tarkastamiseen, joka ta-

pahtuu moitteettoman varainhoidon näkökulmasta.

Euroopan kehitysrahastoa koskeva kertomus ja siihen liittyvä tarkastuslausuma esitetään omana kokonaisuutenaan yleiseen talousarvioon liittyvän kertomuksen jälkeen.

Tilintarkastustuomioistuin ei ole voinut antaa ns. DAS-lausumaa (tarkastuslausumaa), jonka mukaan varainhoitovuoden maksujen perustana olevat toimet olisivat kaiken kaikkiaan lailliset ja asianmukaiset. Positiivinen lausuma on annettu ainoastaan tulostilin ja taseen, tulojen ja maksusitoumusten osalta.

Ennen seuraavan vuoden huhtikuun 30 päivää Euroopan parlamentti myöntää neuvoston

määräenemmistöllä antamasta suosituksesta komissiolle vastuuvapauden talousarvion toteutumisesta. Valtiovarainministeriö on pyytänyt kirjjeellään 9.11.1998 kannanotot ja mahdolliset muut kommentit tilintarkastustuomioistuimen huomautuksiin ja komission vastineisiin valtioneuvoston kanslialta, ministeriöiltä ja valtiovarainministeriön alaisilta virastoilta ja laitoksilta sekä Ahvenanmaan maakuntahallitukselta. Kannanotot pyydettiin 11.12.1998 mennessä Suomen kannan muodostamiseksi EU-käsittelyä varten.

Valtioneuvoston kanta

Vuosikertomukseen ja merkittäviin erityiskertomuksiin sisältyviä tilintarkastustuomioistuimen huomautuksia sekä komission ja muiden toimielinten vastauksia koskevat yksityiskohtaiset kannanotot ovat Suomessa valmisteltavina. Suomella ei ole ollut luonnosvaiheessa mahdollisuutta tutustua tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomuksen sisältöön ja rakenteeseen. Valtioneuvostolla ei siten ole vielä kantaa asiaan.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Vuosikertomuksessa käsitellään koko EU:n toimintaa. Sivumäärältään se on laaja julkaisu. Valiokunta pitää epäkohtana sitä, että kansallisella hallinnolla ei ole mahdollisuutta tutustua asiakirjaan sen luonnosvaiheessa. Kaikkia erityiskertomuksia ei lisäksi ole ollut saatavissa suomen kielellä.

EU-komissio on todennut tilintarkastustuomioistuimen uuden työskentelymallin olevan työläs komission näkökulmasta. Vuoden aikana ilmestyneiden 24:n erityiskertomuksen seuranta ja kommentointi on aikaa ja työpanosta vaativa tehtävä. Seurannan järjestäminen yhdessä jäsenmaiden kanssa edellyttää menettelyjen tarkkaa pohtimista.

Suomi on aiemmissa kannanotoissaan pyrkinyt siihen, että EU:n varainhoitoa kehitetään ja mahdollisuuksien mukaan kevennetään. Suomi on painottanut erityisesti SEM 2000 -hankkeen (Sound and Efficient Management) keskeistä roolia varainhoidon parantamisessa sekä käytännöllisten ratkaisujen löytämistarvetta tilintarkastustuomioistuimen esittämiin ongelmiin. Lisäksi Suomi on painottanut vastuuvapausprosessissa esitettävien toimenpiteiden seurannan järjestämisen tärkeyttä. Suomi on tuonut esiin kokonaisvaltaisen lähestymistavan merkityksen ongelmien käsittelyssä. Valtiovarainvaliokunta katsoo, että nämä Suomen kannat ovat edelleen voimassa.

Valiokunta toteaa, että EU:n hallinto- ja tilintarkastuskulttuuri poikkeaa huomattavasti Suomessa omaksutusta pohjoismaisesta kulttuurista. EU:n tarkastustoiminnassa keskeisiä ovat määrälliset tavoitteet — eivät niinkään laadulliset näkökohdat. Valtiovarainvaliokunnan mielestä EU:n tarkastustoimintaa olisi jatkossa suunnattava yhä enemmän toiminnan tarkastukseen. Tällöin tarkastettaisiin ennen muuta sitä, mitä EU-varoilla on saatu aikaan ja onko loppukäyttäjät käyttäneet varat hankkeen tavoitteiden mukaisesti.

Vuosikertomuksessa ja erityiskertomuksissa on myös Suomea koskevia huomautuksia. Valiokunta kiinnittää huomiota näistä esimerkiksi rakenteellisten toimien määrärahojen toteuttamisesta koskeviin huomautuksiin. Tilintarkastustuomioistuin luettelee useita ohjelmamenettelyyn liittyviä ongelmia sekä arvioi rahoitussuunnitelua, valvontaa ja seurantaan, täydentävyyden periaatetta sekä naisten ja miesten yhtäläisiä mahdollisuuksia. Huomautusten mukaan Suomessa on ongelmia ennakoiden riittävän nopeassa maksatuksessa hankkeiden toteuttajille. Myöskään paikallistason valvontamenettelyt eivät ole olleet tilintarkastustuomioistuimen mukaan riittäviä. Suomi ei ole myöskään toimittanut komission pyytämiä, takaisin perittäviä määriä kuvaavia lukuja aikanaan. Valiokunta toteaa, että useat luetteluiden ongelmista ovat tulleet esille myös kansallisella tasolla.

Lausunto

Lausuntonaan valtiovarainvaliokunta kunnioittavasti esittää,

että suuri valiokunta asiaa käsitellessään ottaa edellä lausutun huomioon.

Helsingissä 17 päivänä joulukuuta 1998

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Mauri Pekkarinen /kesk	Jukka Roos /sd (osittain)
jäs.	Ulla Anttila /vihr	Kimmo Sasi /kok
	Pirjo-Riitta Antvuori /kok	Oiva Savela /kok
	Timo Ihamäki /kok	Marja-Liisa Tykkyläinen /sd
	Heikki Järvenpää /kok (osittain)	Jukka Vihriälä /kesk
	Bjarne Kallis /skl	Jorma Vokkolainen /vas
	Timo Laaksonen /vas	vjäs. Hannu Kemppainen /kesk
	Markku Lehtosaari /kesk	Markku Koski /kesk
	Håkan Malm /r	Lauri Metsämäki /sd (osittain)
	Mats Nyby /sd (osittain)	Matti Saarinen /sd
	Arja Ojala /sd	Kari Uotila /vas.
	Maija Rask /sd	